చిరుధాన్యాలు - విధానాల్లో మార్పులు - పరిశీలన

రంజిత్ కె.సాహూ, రవి శంకర్ బెహరా, శ్రీనివాస్ దాస్

చిరు ధాన్యాలలో పోషక విలువలు సమృద్ధిగా ఉన్నాయి. ఆకలి కేకలు, పోషకాహార లోపం వంటి సమస్యలకు చిరుధాన్యాలే సరైన పరిష్కారం చూపిస్తాయి. అయితే వివిధ ప్రాంతాలలో పోషకాహారం అందజేసేందుకు ప్రభుత్వం రూపొందించిన విధానాలు పరోక్షంగా ఏక పంటల సాగును ప్రోత్సహిస్తున్నాయి. ఫలితంగా జీవవైవిధ్యం దారుణంగా దెబ్బతింటున్నది. ఇది మరో రకమైన పోషక విలువల లోపానికి కారణమవుతోంది. అందువల్ల పర్యావరణ అనుకూల వ్యవసాయానికి తోడ్పడే విధంగా సంప్రదాయక పద్ధతుల్లోనే చిరుధాన్యాల సాగును ప్రోత్సహించడం, అందుకు అనువైన విధానాలు రూపొందించి అమలులోకి తీసుకురావటం తక్షణ అవసరం.

పేద ప్రజల ఆకలి తీర్చడంలోనూ, వారికి సమగ్రమైన పోషకాలను అందించడంలో చిరుధాన్యాలు సాటిలేదనేది అందరికీ తెలిసినదే. సామాన్య ప్రజానీకానికి ఎన్నో తరాలుగా ఆహార భద్రత కల్పించడంలో చిరుధాన్యాలు కీలకమైనవిగా గుర్తింపు పొందాయి. ముఖ్యంగా మన దేశంలోని గిరిజన ప్రాంతాలలోనూ, అంతగా అభివృద్ధి చెందని అనేక పేద దేశాల్లోనూ కూడా ఈ చిరుధాన్యాలను పేద ప్రజల పౌష్టికాహారంగా పేరు సంపాదించుకున్నాయి. అయితే ఇంతటి ప్రాముఖ్యం ఉన్న చిరుధాన్యాల విషయంలో ఒక పద్ధతి ప్రకారం నిర్లక్ష్యం ఏర్పడింది. ఫలితంగా వాటి ఉత్పత్తి గణనీయంగా తగ్గిపోతున్నది.

కొద్ది సంవత్సరాల క్రితం వరకూ, అంటే 20-25 ఏండ్ల క్రితం వరకూ దేశంలోని అనేక ప్రాంతాలలో చిరుధాన్యాల సాగు విస్తృతంగా జరిగేది. ప్రత్యేకించి గిరిజన రైతన్నలు ఎక్కువగా నివసించే తూర్పు కనుమల సమీపంలోనూ, కోరాపూట్ జిల్లాలోనూ వీటి సాగు చాలా ఎక్కువగా ఉండేది. వారు సాగు చేసే పంటల్లో వివిధ రకాలైన జొన్నలు (సొర్గం వల్గరే, పెరల్ మిల్లెట్స్, ప్రోసో మిల్లెట్స్, బార్న్‌యార్డ్ మిల్లెట్స్ (ఊడలు), ఫాక్స్‌టెయిల్ మిల్లెట్స్ (కొర్రలు), కోడో మిల్లెట్ (అరికలు), రాగులు వంటివి ముఖ్యమైనవి. వీటిలో ఎక్కువ విస్తీర్ణంలో అత్యధికంగా రాగి సాగు జరిగేది. ముఖ్యంగా భూసారం క్షీణించి, నీటి తేమను కొద్దిగా మాత్రమే నిలబెట్టుకునే స్వభావం ఉన్న భూముల్లో చిరుధాన్యాలు ఎక్కువగా పండించేవారు. అయితే ఈ పంటల సాగు పూర్తిగా వర్షాధారితం. కొండ ప్రాంతాల్లోనూ, మెట్ట ప్రాంతాల్లోను ఓ మోస్తరు భూసారం ఉన్న భూములలోనూ గిరిజన తెగలు ప్రధానంగా పోడు సేద్యం చేస్తుంటారు. సాధారణంగా జూన్, సెప్టెంబర్ మాసాల్లో వీరికి అనువైన సాగుకాలం ఉంటుంది. మిల్లెట్స్ సాగు ఈ గిరిజన సంతతి ప్రజలకు చాలా ముఖ్యమైన పోషకాహారం. హైదరాబాద్‌లోని నేషనల్ ఇనిస్టిట్యూట్ ఆఫ్ న్యూట్రిషన్ (పోషకాహార అధ్యయన కేంద్రం) అధ్యయనం ప్రకారం కూడా బియ్యంతో పోలిస్తే ఈ చిరుధాన్యాలలోనే ఎక్కువ పోషకాలు (మినరల్స్), ప్రోటీన్లు, కొవ్వు పదార్థాలు ఉంటాయని తేలింది. అంతేకాకుండా ఈ రకం ధాన్యాలలో ఉన్న ఐరన్ పోషకం పోషకాహార లోపాన్ని, రక్తహీనతను నివారించడంలో చాలా

టేబుల్-1. చిరుధాన్యాల సాగు నుంచి యూకలిప్టస్ సాగులోకి మారిన విస్తీర్ణం వివరాలు

ప్రభావిత రంగాలు	ప్రస్తుత స్థితి	భవిష్యత్తుస్థితి
పర్యావరణం	కరువు సమస్యను కొంతవరకు తట్టుకోవచ్చు. దిగుబడి ఆశావహం	వాతావరణ సవాళ్ల వల్ల కరువు తీవ్రతకు ప్రభావితం కావచ్చు
ఆదాయపరంగా	రైతుకు లాభదాయకంగా లేదు	వ్యవసాయం మంచి ఆదాయం ఇస్తుంది
పోషకాల పరంగా	సాగుదార్ల పోషక స్థాయిని కాపాడతాయి	మార్కెట్ అవసరాలకే ఉపయోగం. రైతుకు పోషక విలువలు ఇవ్వలేవు
సామాజికంగా	సంప్రదాయక ఆహారపు అలవాట్లకు, అనువైనవి	ఆహారపు అలవాట్లు మారిపోతాయి. కొత్త అలవాట్లు అవసరం అవుతాయి.
ఆర్థికంగా	మార్కెట్ సన్నద్ధత లేదు	మార్కెట్ సిద్ధమవుతుంది

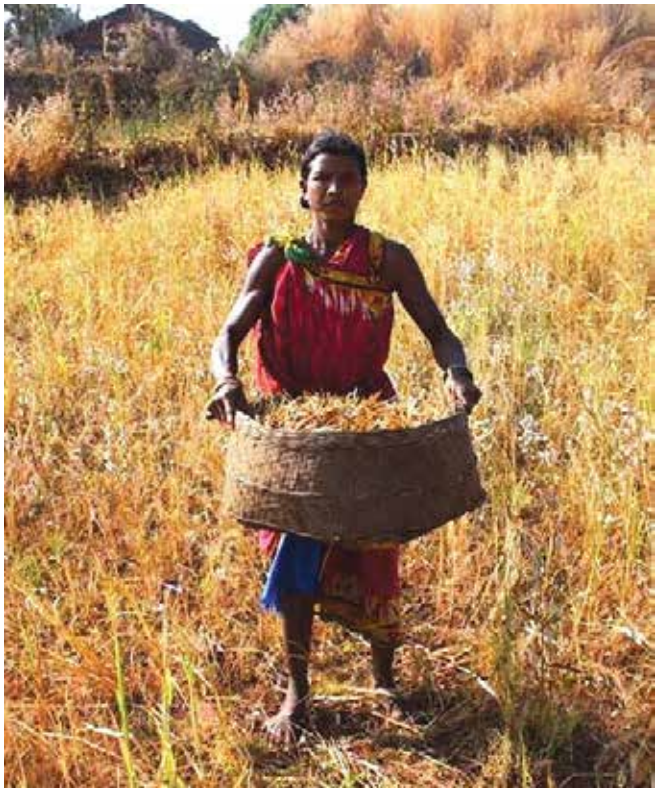
సబ్సిడీ బియ్యం అందుబాటులోకి వచ్చిన తరువాత చిరుధాన్యాల వాడకం బాగా తగ్గిపోయింది. అదే సమయంలో ప్రజల పోషక ప్రమాణాలు కూడా బాగా తగ్గిపోయాయి.

స్థానికంగా లభించే చాలా రకాలైన చిరుధాన్యాలను ప్రత్యేకంగా సాగుచేయవలసిన అవసరం లేదు.

కీలకమైనది. వాస్తవానికి స్థానిక ప్రజలలో ఈ రెండు సమస్యలే ఎక్కువ తీవ్రంగా ఉన్నాయి.

వాతావరణపరమైన సవాళ్ళు, పర్యావరణ సేద్యంపై వాటి దుష్ప్రభావాలు ఇప్పటికే ప్రపంచవ్యాప్తంగా వెలుగులోకి రావడం తో చిరుధాన్యాల ప్రాధాన్యత మరింత పెరిగింది. ఈ నేపధ్యంలో ఒడిశా దక్షణ ప్రాంతంలో వచ్చిన మార్పులపై అధ్యయనం జరిగింది. ఈ ప్రాంతం చిరుధాన్యాల సాగులో సంప్రదాయక కేంద్రంగా ఉంటూ వస్తున్నది.

గిరిజన తెగల వారికి పోషక విలువలు అందించడానికి చిరుధాన్యాలు చాలా ముఖ్యమైనవి.

చిరుధాన్యాల సాగు విస్తీర్ణం తగ్గడానికి కారణాలు

వ్యాపార రంగంగా వ్యవసాయం మారిన తరువాత యుకలిప్టస్, ఆయిల్ పామ్, పత్తి వంటి పంటల సాగు విస్తరిస్తోంది. ఒకప్పుడు చిరు ధాన్యాల సాగు కోసం ఉపయోగించే పంట పొలాలను ఆహారేతర ఉత్పత్తులకు కేటాయించడం జరుగుతోంది. ఈ భూబదిలీకారణంగాప్రజలఆహారఅవసరాలు,పోషకాలలభ్యతకు నష్టం ఎదురు అయ్యే ప్రమాదం ఉంది. ముఖ్యంగా ఒడిశా వంటి ప్రాంతాలలో అల్పాదాయ వర్గాల పేద ప్రజానీకానికి ఇది పెద్ద సమస్యగా తయారవుతుంది. పంటల సాగులో వైవిధ్యం, సంప్రదాయక పంటల సాగును ప్రోత్సహించడం తక్షణ అవసరమైన ప్రస్తుత పరిస్థితులలో కూడా ఆధునీకరణ, ఏక పంటల సాగును ప్రోత్సహించడం దురదృష్టం అని చెప్పక తప్పదు. ఫలితంగా వ్యవసాయదారులు తప్పనిసరిగా తోటల పెంపకంవైపు మళ్లక తప్పదు. వారి ఆహారపు అలవాట్లు కూడా మారిపోవలసి వస్తుంది. ఈ పరిణామాలు దీర్ఘకాలంలో వారి ఆరోగ్య స్థితిగతులపై ఎలాంటి ప్రభావం చూపిస్తాయో వేచి చూడాల్సిందే.

ఆహార పంటల సాగుకు అనువైన భూములు కావని సాకు చెబుతూ ఈ భూములను యుకలిప్టస్ వంటి చెట్లను నాటడానికి మళ్ళించివేస్తున్నారు. ఈ కరణంగా స్థానికులకు పెద్ద సమస్యగా ఉన్న పోషకాహార లోపం సమస్య పరిష్కారమయ్యే అవకాశాలు మరింతగా క్షీణించిపోతున్నాయి. ఇదివరలో ఇక్కడ విస్తృతంగా సాగుచేస్తూ ఉన్న చిరుధాన్యాల సాగును ఇప్పుడు పూర్తిగా మానివేశారు. టేబుల్ 1లో చిరుధాన్యాల సాగు నుంచి భూమిని

కాశీపూర్ బ్లాక్ సిరిగుడ గ్రామానికి చెందిన బలరాం బిద్యా నలుగురు ఆడపిల్లల తండ్రి. వాళ్ల పెండ్లి పేరంటాల బాధ్యతలు ఉన్నాయి. అందుకు చాలా డబ్బే కావాలి. రాగి సేద్యం ద్వారా వచ్చే ఆదాయం చాలా స్వల్పం. అందువల్లనే తనకున్న 30 ఎకరాల వ్యవసాయ భూమిలో 20 ఎకరాలను చిరుధాన్యాల (రాగి) సాగు నుంచి తప్పించి యూకలిప్టస్ చెట్లు పెంచడానికి మళ్లించాడు. మూడేండ్ల వ్యవధిలో ఏటా రూ.7000 ఆదాయం వస్తుందని అంచనా వేశాడు. రాగి సేద్యంలో కిలోకు రూ.21 మాత్రమే లభిస్తున్నది. ఆయనకు రాగి దిగుబడి కూడా కేవలం 100 కిలోలు మాత్రమే ఉండేది. అందువల్ల తాను భూ బదలాయింపు చేపడితే మంచి లాభాలు ఉంటాయని ఆశించాడు. గతంలో ఆయన చాలా రకాలైన రాగుల పంటలను పండించేవాడు. అయితే కాలంతో పాటు వచ్చిన మార్పులకు అనుగుణంగా ఆయన మడాయ్ ముస్కిలీ సాగు మాత్రమే చేస్తున్నాడు. అది ఇంటి అవసరాలకు సరిపోతోంది. కొద్దిగా ఉంటే దానిని స్థానికంగా ఉండే మార్కట్‌కు తరలిస్తున్నాడు.

చెట్ల పెంపకానికి మళ్లించడం వల్ల ఇక్కడి ప్రజాజీవితానికి ఎలాంటి సమస్య ఎదురవుతుందో వివరిస్తుంది. ఈ పరిస్థితికి వాతావరణ మార్పులే ప్రధానంగా కారణం, పర్యవసానంగా స్థానిక జనజీవితంపై కూడా ప్రభావం తప్పకపోవచ్చు.

ప్రజారోగ్యం పరంగా రాగి, ఇతర చిరుధాన్యాల ప్రయోజనాలు ఇప్పటికే రుజువయ్యాయి. ముఖ్యంగా కొలెస్టరాల్‌ను తగ్గించడం, తల్లిపాలు పెంపొందించగలగడం, కాల్షియం వంటి మినరల్స్‌తో పాటు సమృద్ధిగా ఫైబర్‌ను ఇవి సమకూరుస్తాయి. అయినప్పటికీ, ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థ ద్వారా బియ్యం సబ్సిడీ ధరలకే లభిస్తున్న కారణంగా చిరుధాన్యాల వాడకం చాలా తగ్గిపోయింది. ఈ సబ్సిడీ బియ్యం కారణంగా ప్రజలకు పోషకాహారం కొరత తీవ్రమైంది. ఈ కారణాల వల్ల చిరుధాన్యాల సేద్యం చేసే విస్తీర్ణం బాగా తగ్గిపోయింది. వాటి సాగుపై ఆసక్తి కూడా తగ్గిపోయింది. దాంతో పాటే సంప్రదాయక పంటలను మనం నష్టపోయాం.

జీవనశైలిలో మార్పులు కూడా ఉన్నత, మధ్య తరగతి వర్గాల ప్రజల్లో ఈ చిరుధాన్యాల వాడకం తగ్గడానికి కారణమవుతున్నాయి. ఇది చిన్న, సన్నకారు రైతులను చిరుధాన్యాల సాగుకు దూరం చేస్తున్నది. భవిష్యత్తులో వ్యవసాయాన్ని కాపాడేందుకు ఉపయోగపడే అనేక రకాలైన భూకమతాలు,పంటలరకాలుఇప్పుడుకనుమరుగైపోతున్నాయి. చాలా ప్రాంతాల్లో ఆ స్థితి వచ్చేసింది. ఒకప్పుడు దాదాపు పది పన్నెండు రకాలైన చిరుధాన్యాలను సాగుచేసేవారు. ఇప్పుడు ఒకటి రెండు రకాలు మాత్రమే సాగు చేస్తున్నారు. రాగి పంటల విషయంలో ఇదివరకు సంప్రదాయకంగా సాగులో ఉన్న రకాలు, పూర్తిగా అదృశ్యమైపోయిన రకాల చిట్టాను టేబుల్ 2లో చూడవచ్చు.

సామాజిక బాధ్యతలు కూడా వ్యవసాయ భూములను లేదా పశువుల మేతకు ఉపయోగించే భూములను యూకలిప్టస్ చెట్ల పెంపకానికి బదిలీ కావడానికి కారణమవుతున్న విషయాన్ని కాశీపూర్ బ్లాక్ సిరిగుడ రైతు బలరాం భైద్య ఉదంతం సూచిస్తున్నది. నలుగురు కూతుళ్ల పెండ్లి బాధ్యత కారణంగానే తనకున్న వ్యవసాయ భూమిలో మూడో వంతు భాగాన్ని రాగి సేద్యం నుంచి తప్పించి యూకలిప్టస్ చెట్ల పెంపకానికి మళ్లించాల్సి వచ్చింది. (బాక్స్ 1 చూడవచ్చు.) ఈయన అవసరాన్ని గమనిస్తే వ్యక్తిగత సమస్యలు కొన్ని సందర్భాలలో వంటల సాగు విస్తీర్ణం తగ్గిపోయేందుకు కారణమవుతుందని స్పష్టమవుతుంది. ఉత్పత్తి తగ్గటంతో వాటి కోసం మార్కెట్‌కు వెళ్లిన సామాన్య ప్రజానీకం నిరాశకు గురికాకతప్పదు. బలరాం వంటి కొద్ది మంది రైతులపైనే వారు ఆధారపడాల్సి వస్తుంది.

పర్యావరణపరంగా సున్నితమైన ప్రాంతాలలో ఈ విధమైన భూబదిలీ చాలా ఎక్కువగా ఉందని శ్రీమతి సుమన్ జోదియా అభిప్రాయపడ్డారు. సుమారు యాభై మంది రైతులు తమ భూముల్లో ఎక్కువ భాగాన్ని యూకలిప్టస్ తోటల పెంపకానికి మళ్లించినట్టు ఆమె తెలిపారు. ప్రభుత్వం ఒక్క రూపాయికే కిలో బియ్యం ఇస్తుండడంతో ప్రజల ఆకలి సమస్య పరిష్కారానికి రాగి వంటి చిరుధాన్యాలను సాగు చేయవలసిన అవసరమే లేకుండా పోయింది. ఇందువల్ల కూడా వీటి సాగుపై రైతులకు ఆసక్తి లేకుండా చేసింది. ఈమె అభిప్రాయాన్ని కమలినీ జోదియా, కుంజవతి జోదియా, సోబ్నీ జోదియా వంటి వాళ్లు కూడా అంగీకరించారు. వారంతా కూడా చిరుధాన్యాలను సేద్యం చేస్తున్న విస్తీర్ణం రోజురోజుకీ ఎలా తగ్గిపోతున్నదీ వివరించారు. చిరుధాన్యాల సేద్యం నుంచి పెద్ద మొత్తంలో వ్యవసాయ భూమి వాణిజ్య పంటల సాగుకు మళ్లించేయడం చాలా తీవ్రంగా సాగిపోతున్నది.

చిరుధాన్యాల ఉత్పత్తి – వాస్తవ పరిస్థితి

ఇటీవల చిరుధాన్యాలకు పూర్వపు జనాదరణ సంపాదించడానికి చురుగ్గా ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. అనేక కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం జరుగుతోంది. అందుకోసం అనేక ప్రాంతాల్లో రకరకాల కార్యక్రమాలను చేపట్టడానికి కృషి జరుగుతున్నది. అయితే వాస్తవ పరిస్థితి మరోలా ఉంది. ప్రభుత్వపరంగా కానీ, ప్రయివేటు రంగం నుంచి కానీ, పౌర సమాజం కానీ అత్యంత విలువైన ఈ చిరుధాన్యాలను కాపాడేందుకు చాలా స్వల్పంగా మాత్రమే ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. గత సంవత్సరం

టేబుల్ 2. కోరాపుట్ ప్రాంతంలో కనుమరుగవుతున్న రాగి పంటలో రకాలు

రకం	స్థితి	కారణాలు
చిన్న కాని మాండియా	సాగులో లేదు	తోటలుగా మార్పు భూ బదిలీ
జానా మాండియా	సాగులో లేదు	యూకలిప్టస్, తోటలకు భూ బదిలీ
తెలంగాణ మాండియా	సాగులో లేదు	నలుపు రంగు కావడంతో గిరాకీ లేదు
ముగుడ మాండియా	సాగులో లేదు	యూకలిప్టస్, తోటలకు భూ బదిలీ
కాటరసింగ	సాగవుతోంది	సేద్య, ఆహార ప్రయోజనాలున్నాయి
మదాయి ముస్కిలి	సాగవుతోంది	సేద్య, ఆహార ప్రయోజనాలున్నాయి

ప్రభుత్వం చిరుధాన్యాల రైతులకు కొన్ని హామీలు ఇచ్చింది. సాగునీటి సదుపాయం వంటి మౌలిక వసతులు కల్పిస్తామని, విత్తనాలు అందజేస్తామని ప్రకటించింది. అయితే వీటిని సాగుచేసేందుకు చాలా కొద్ది మొత్తంలోనే రసాయనిక ఎరువులు అవసరమవుతాయి. సహజంగానే చీడపీడలను తట్టుకోగలిగిన శక్తి ఈ పంటలకు ఉంటుంది. అందువల్ల ఈ పంటలకు ప్రోత్సాహం ఇవ్వాలని నిజంగానే ప్రభుత్వం భావించినట్లయితే, క్రిమిసంహారకాల వినియోగాన్ని పూర్తిగా నిషేధించాలి. కనీసం వాడకం తగ్గించేందుకు తోడ్పడాలి. ఎకరాకు వచ్చే దిగుబడి పేరుతో ఈ చర్యలను ప్రోత్సహించడం ద్వారా ప్రభుత్వం తన మద్దతును అందచేయాలి. అంతేకానీ, ఈ చిరుధాన్యాల సాగును కూడా వాణిజ్యపంటలతో సమానమైనవిగా పరిగణించడం సరైన పద్ధతి కాదు. ప్రభుత్వం చిరుధాన్యాల సాగును కూడా వాణిజ్య పంటల మాదిరిగానే పరిగణిస్తుండడం వల్ల ఉత్పత్తి వ్యయం పెరిగిపోతోంది. బయటి నుంచి తెప్పించుకోవాల్సిన ఇన్‌పుట్స్ ఎక్కువ భారం అవుతున్నాయి. అయితే వీటికి ఎరువుల అవసరం కానీ, క్రిమిసంహారకాల అవసరం కానీ లేకపోవడం వల్లనే ఆయా ఎరువులు, క్రిమిసంహారకాల తయారీ సంస్థలు వీటిపై ఏ మాత్రం ఆసక్తి కానీ, శ్రద్ధ కానీ చూపించడం లేదు. చాలా సందర్భాలలో రైతులను చిరుధాన్యాల సేద్యం చేపట్టకుండా అడ్డుకునేందుకే ఎక్కువ ప్రయత్నిస్తున్నాయి. అంటే వ్యాపార సంస్థలు ఆసక్తి చూపించకపోవడం కూడా చిరుధాన్యాల సేద్యం వైపు రైతులను వెళ్లకుండా అడ్డుకుంటున్నది.

చాలా కాలంగా చిరుధాన్యాలను రైతులు సేంద్రీయ సేద్య విధానం లోనే సాగు చేసేవారు. అయితే ఇప్పుడు పట్టణ ప్రాంతాలలో వీటిని ఆరోగ్యదాయినిగా ప్రచారం చేస్తున్నారు. ఫలితంగా కొంత వరకు ఈ పంటలకు తిరిగి ప్రాధాన్యం ఏర్పడుతోంది. ఒకప్పుడు కేవలం పేదరికానికి, వెనుకబాటుతనానికి గుర్తుగా మిగిలిపోయిన చిరుధాన్యాలు పోషకాహారంగా గుర్తింపు సమకూర్చుకుంటున్నాయి. ఇందులో భాగంగానే ఈ పంటల సాగును వాణిజ్యపరంగా కనిపిస్తోంది. అందువల్ల చివరికి ఈ పంటలసాగులో కూడా ఏకపంట విధానం ప్రబలుతోంది. ఇప్పటివరకు ఈ రకమైన విధానం వరి, మొక్కజొన్నలకే పరిమితంగా ఉండేది. ఇది కూడా ఒక విధంగా నష్టదాయకమే. ఎందుకంటే పంటల్లో వైవిధ్యం ఉండదు. ప్రకృతి సహజమైన కష్టనష్టాలు, చీడపీడలు అధికం కావచ్చు. అందువల్ల సమాంతరంగా భూ వినియోగానికి అనువైన విధానాలు చాలా ముఖ్యం.

సాగు పద్ధతిలో బదిలీ ప్రాముఖ్యం

ప్రభుత్వ విధానాల్లో ప్రజలకు పోషక విలువలు సమకూర్చడం ఒక్కటే లక్ష్యం కారాదు. అలాంటి ప్రయత్నాలు మరో విధంగా చిరుధాన్యాల సాగుకు నష్టమే కలిగించవచ్చు. ఒక పక్కన ఆకలి బాధలను నివారిస్తూనే పోషక విలువలతో కూడిన ఆహారం అందించేందుకు కృషి చేయాలి. సాగు సంబంధిత వ్యూహ రచనలో వ్యవసాయానికి నిరంతరం ఊతం ఇవ్వడంతో పాటు మార్కెటింగ్ సదుపాయాలు విస్తరింపచేయడం, స్థానిక చిరుధాన్యాల సాగును ప్రోత్సహించడం కూడా చాలా అవసరం. ఈ విధానంలో వాణిజ్య పంటలతో పాటు చిరుధాన్యాల సాగుకు కూడా సముచితమైన ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలి. కొన్ని రకాలైన చెట్ల పెంపకాన్ని కూడా ప్రోత్సహించాలి. ఈ విధంగా చెట్ల పెంపకం రైతులకు ఎంతో సహాయకారిగా ఉంటుంది. చాలా మందికి ఈ చెట్ల పెంపకం వల్ల పేదరికం నుంచి విముక్తి లభించింది కూడా.

టేబుల్ 3. విధానాల్లో మార్పులు - ఫలితాలు

ప్రభుత్వపరంగా	పర్యావరణ/సేద్య ప్రయోజనాలు	ఆరోగ్యపరంగా	ఆర్థికంగా
భూ వినియోగంపై నిర్బంధం, విత్తన కంపెనీల తోడ్పాటు	పంటల వైవిధ్యం స్థిరంగా ఉంటుంది	పోషకాలు, రుచికరమైన ఆహారం	భూసంరక్షణలో మంచిది
తోటలు/వాణిజ్య సాగుపై ఆంక్షలు, కమతాలపై పరిమితులు	పర్యావరణం, వైవిధ్యం సురక్షితం	పోషకాల సమృద్ధి	ఆదాయం పెంపు
ప్రైవేటు కంపెనీల తోడ్పాటు, (హార్లిక్స్ వంటివి)	ఏకపంటలకు ఊతం, పంటలకు భద్రత	స్త్రీ, బాలలకు పౌష్టిక ఆహారం, వాడకంలో గ్రామ, పట్టణాల్లో సమాన వృద్ధి	మార్కెట్ విస్తృతి
ఎండీఎం స్కీమ్‌లో చేర్పు స్థానిక సేకరణ వ్యవస్థ	స్థానికంగా ఉత్పత్తి పెంపు	పోషకాహారం, ఆహార అలవాట్లకు భద్రత	మార్కెట్ విస్తరణ

అన్నిటికన్నీ ముందు రైతులకు సరైన అవగాహన కలిగించడం చాలా ముఖ్యం. చిరుధాన్యాల సాగు కూడా చాలా అవసరమని వారిలో చైతన్యం కలిగించాలి. స్థానిక పర్యావరణ అనుకూల సేద్యంలో మిశ్రమ పంటల సాగు గిరిజన ప్రాంతాల రైతులకు ఉపయోగకరమైనది. దానికే తగిన ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలని సూచించాలి. ఇలాంటి స్థానికంగా రైతులు అనుసరిస్తున్న విధానాలు అన్ని రకాలైన వాతావరణ సవాళ్లను తట్టుకోగలిగిన విషయాన్ని వారికి వివరించి చెప్పాలి. అలాంటి పద్ధతులకు పూర్తిగా మద్దతు ఇవ్వాలి. ప్రోత్సహించాలి. వాతావరణపరమైన సవాళ్లకు ఇదే సరైన పరిష్కారమార్గం.

చెట్ల పెంపకం రైతులకు ఆర్థికంగా ఊతం ఇస్తుందనటంలో సందేహం లేదు. అలాగే వాతావరణ వైరుధ్యాలను, చీడపీడలను మరింత సమర్థవంతంగా తట్టుకోగలవనే విషయం నిస్సందేహమే. అయితే ఇటు చిరుధాన్యాల సేద్యం, చెట్ల పెంపకం రెండు విషయాల మధ్య సరైన సయోధ్య ఉండేలా పకడ్బందీగా విధాన నిర్ణయాలు జరగాలి. అలా కాని పక్షంలో ఆర్థికంగా తక్షణ ప్రయోజనాలను అందించే చెట్ల పెంపకం దీర్ఘకాలంలో వాతావరణ సమస్యల వల్ల నష్టాలకు కారణం కావచ్చు. చెట్ల పెంపకం లేదా చిరు ధాన్యాల సాగు దేన్ని నిర్లక్ష్యం చేసినా రైతుల ప్రయోజనాలకు హాని చేసినట్లే కాగలదు. అందుకు వాతావరణ సవాళ్లే ప్రధాన కారణంగా మారనూ వచ్చు.

వాతావరణ సవాళ్లను ఎదుర్కోడంలోనూ, ఆకలి బాధలను, పోషకాహార లోపాన్ని నియంత్రించడంలో మహిళా రైతుల పాత్ర అనన్య సామాన్యమైనది. గిరిజన ప్రాంతాలలో మహిళా రైతులే చిరుధాన్యాల పరిరక్షణలో ముందు నిలుస్తున్నారు. అందులో ఎలాంటి సందేహం లేదు. సంపద అంటే ఆరోగ్యమే అన్న మౌలిక సూత్రాన్ని మహిళలు అర్థం చేసుకున్నట్టు పురుష రైతులు అర్థం చేసుకోవటం లేదు. అందుకే ఆదాయం వృద్ధితో పాటు ఆరోగ్యానికి భద్రత ఇచ్చే మధ్యే మార్గాన్ని అనుసరించవలసి ఉంది. అప్పుడే పోషకాహారలోపం తీవ్రంగా ఉన్న ప్రాంతాలలో ఆరోగ్య సంరక్షణ సుసాధ్యం కాగలదు.

తక్షణ కర్తవ్యం

ఒడిశా రాష్ట్రంలోని 80 జిల్లాల్లో కొండ ప్రాంతాలున్నాయి. ఈ ప్రాంతాలు రాగి, తదితర చిరుధాన్యాల సేద్యం అన్ని విధాలా అనుకూలమైనవి. ఈ ప్రాంతాల్లోనే గిరిజన జనం అధిక సంఖ్యలో నివసిస్తున్నారు. వీళ్లందరికీ పోషక విలువలతో కూడిన ఆహారం అందించడం అత్యవసరం. అందువల్ల కూడా ఈ పంటల సాగును ప్రోత్సహించడం ఈ ప్రాంతాల పేద ప్రజానీకానికి సరైన అవగాహన కల్పించడం కూడా అవసరం.

ప్రస్తుతం రూపుదిద్దుకుంటున్న, ఆచరణలో పెడుతున్న విధానాలు మాటల మూటలే తప్ప ఉపయోగంలేకుండా ఉంటున్నాయి. చిరుధాన్యాల సేద్యాన్ని ప్రోత్సహించేందుకు అవసరమైన సానుకూల చర్యలు నామమాత్రమే. అలాగే చిరుధాన్యాలలో అంతరిస్తున్న వైవిధ్యాన్ని కాపాడేందుకు ఎలాంటి ప్రయత్నాలూ జరగటం లేదు. ఇదే ధోరణి కొనసాగితే వాతావరణ సవాళ్లను ఎదుర్కోగలిగిన విలువైన ఆహార వైవిధ్యాన్ని కోల్పోవడం తప్పదు. ఆహార కొరతను ఎదుర్కోవడం తప్పదు. ఈ పరిస్థితుల్లో ఈ ప్రాంతాల్లో చిరుధాన్యాల సేద్యాన్ని ప్రోత్సహించేందుకు విధానపరమైన కొన్ని మార్పులను సూచించడం జరిగింది. (టేబుల్ 2 చూడగలరు.)

ఈ విధానపరమైన మార్పుల వల్ల చిరుధాన్యాల సాగు విస్తీర్ణం పెరుగుతుంది. ఫలితంగా వాతావరణపరమైన అనేక చిక్కుల నుంచి బయటపడవచ్చు. పోషకాహార లోపాన్ని సరిదిద్దవచ్చు. ఈ క్రమంలో చిరుధాన్యాల సాగు సరైన పరిష్కారం చూపించగలదు. కేవలం ఆకలిని దూరం చేయడం ఒక్కటే లక్ష్యం కారాదు. ఆరోగ్యవంతమైన వాతావరణం ప్రజలకు అందించ గలగాలి. ఇది దృష్టిలో పెట్టుకుని ప్రభుత్వం విధానాల్లో తగిన మార్పులు చేపట్టాలి. ◆

Ranjit K Sahu is a freelance writer currently located in Virginia, USA
E-mail : sahurk9@gmail.com

Ravi Shankar Behera
Independent Freelance Development Consultant based in New Delhi
E-mail : rsbehera@rediffmail.com

Srinibash Das
District Coordinator,
Agragamee, Rayagada - 765001 Odisha
E-mail : dassrinivash@gmail.com

ఆంగ్లమూలం :
లీసా ఇండియా, సంపుటి 19, సంచిక 1, మార్చి 2017.